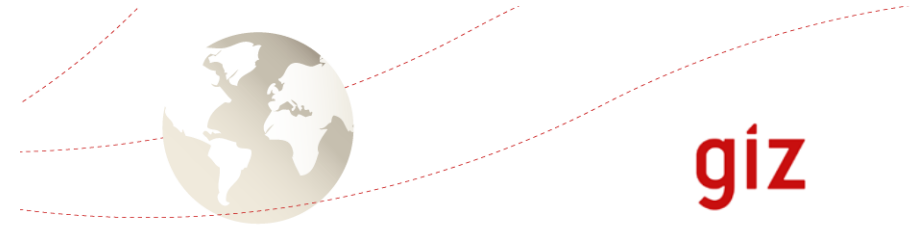

Koncept državne pomoći i okvir za državnu pomoć

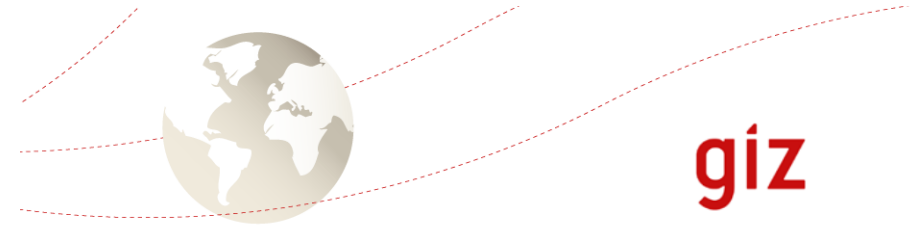
Péter Staviczky

04. 04. 2014. godine

Koncept državne pomoć i pravni okvir

- Propisi o državnoj pomoći dio su propisa o konkurenciji (EU)
- Osnovni cilj je očuvati normalne uslove na tržištu
- Ograničava nacionalnu potrošnju i sprječava utrkivanje za dobijanje subvencija
- Ne dozvoljava vladama da subvencioniraju neefikasne firme
- Pomaže održavanju i razvoju unutrašnjeg tržišta (četiri slobode)

Državna pomoć za države kandidate

- Unijeti pravila o državnoj pomoći u nacionalni zakonski okvir
- Održavati odnose sa Evropskom komisijom
- Razvijati institucionalno okruženje
- Dokazati institucionalni kapacitet za pravilnu primjenu pravila
- Praviti godišnje izvještaje sa procjenama
- Pripremati se za neosjetan prelazak na status države članice i uspostaviti listu postojeće pomoći

Koncept pomoći

- Član 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju EU / član 73 stav 1 (iii) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju
  1. Pomoć se dodjeljuje od strane države članice ili kroz državne resurse bez obzira na formu;
  2. Ona favorizuje
  3. određena preduzeća ili proizvodnju određenih proizvoda; i
  4. Ima potencijalni uticaj na konkurenciju i trgovinu između država članica
- Kumulativni elementi ovog koncepta, ukoliko jedan nedostaje – ne radi se o državnoj pomoći

Neka načela

- Opšta zabrana državne pomoći
- Izuzeci u Ugovoru o funkcionisanju EU i u podzakonskim aktima – moraju se striktno tumačiti
- Zakonodavac je Savjet uz ovlašćenje od strane Komisije
- Sopstvena pravila Komisije – „meko pravo”
- Zakonska pravila zasnovana na privrednim razmatranjima
- Važna je praksa Komisije i sudova EU

U bilo kojoj formi

- Treba procjenjivati ne ciljeve već efekte (173/73. Italija protiv Komisije)
- U vrijeme kada je odluka donesena
- Moguće forme (nije iscrpna lista):
  - Grant
  - Preferencijalni zajam
  - Subvencioniranje kamata
  - Mjere vezane za kapital / akcijski kapital
  - Garancije (čak i implicitne (La Poste T-154/10.))
  - Prodaja zemljišta
  - Privatizacija
  - Porezi, socijalno osiguranje i ostale naknade
  - Preuzimanje gubitaka
  - ...

0. Jedino je relevantna pomoć preduzećima

- Slučaj Klaus Höfner (C-41/90.): svaki subjekat uključen u *privrednu djelatnost*
- Zakonska forma, socijalni cilj, neprofitni stav: nije relevantno
- Vrsta finansiranja/ vlasništva je nebitna
- Privredna djelatnost (Com protv Italije C-118/85.): pružanje usluga ili plasiranje proizvoda na tržište, podrazumijeva određene rizike
- Podrazumijeva barem djelimičnu nadoknadu
- I država može biti uključena u privredne djelatnosti
- Neprivredne djelatnosti: javna ovlašćenja države (izdavanje pasoša, policija, sistemi solidarnosti, zadaci nadzora)
- Ekonomsko jedinstvo – djelotvorna kontrola T-480/09 ACEA
- Operativna infrastruktura predstavlja privrednu djelatnost ako se komercijalno koristi presuda u slučaju Leipzig-Halle (T-455/08 i T-443/08 potvrđeno u C-288/11 P)

1. Državni resursi

- Svaki javni budžet: na državnom nivou, regionalni, lokalni, savezne države, posebni fondovi
- Pitanje da li se može pripisati državi / neposredna ili posredna kontrola potrošnje
- Slučaj Stardust Marine (C-482/99.) – preduzeća u državnom vlasništvu
- Slučaj Preussen Elektra (C-379/98.) – budžetski uticaj je relevantan gubitak prihoda = korišćenje državnih resursa
- Slučaj Pearle BV (C-345/02.) – privatni fondovi
- France Telecom (T-425/04.) – potencijalno korišćenje izvora je dovoljno
- Izvori sredstava sa strane EU: pitanje odlučivanja na nivou EU ili države članice?

2. Favorizovanje

- znači prednost koja se ne može dobiti na tržištu pod uobičajenim poslovnim okolnostima
- Smanjenje svih „uobičajenih” troškova, olakšavanje rada – bez dobijanje nečega zauzvrat (ili ne po tržišnoj cijeni)
- Računa se i posredna i neposredna prednost (slučaj Mediaset (C-403/10 P) pomoć pojedincima - prednost učesnicima na tržištu
- Tenderi – javne nabavke *bi mogle* eliminisati prednost (tržišna cijena)
- Kompenziranje za javne usluge: slučaj Altmark (C-280/00.)
- Načelo tržišne ekonomije investitor/povjerilac – otpisivanje javnog duga (Tubaxec C-324/96, HAMSA T-152/99)
- Prednost ne uvijek kod direktnog korisnika (30-59. De Gezamenlijke Steenkolenmijnen u Limburgu)

2. Favorizovanje nastavak

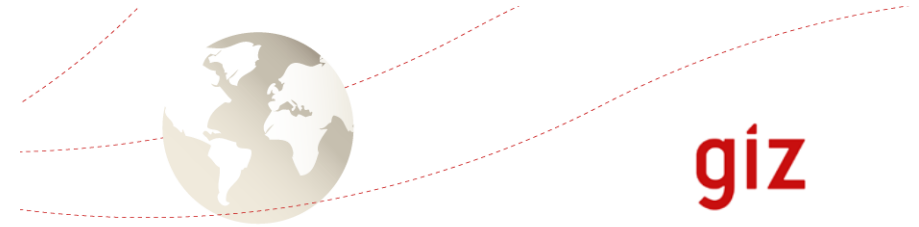
- Pitanje rizika u slučaju privatizacije: T-268/08 Bank Burgenland – najviša cijena je odlučujuća
- Pitanje negativne cijene(Gröditzter Stahlwerke C-334/99.): razdvajanje aktivnosti države kao prodavca i kao donosioca javnih politika
- Kompenzacija za pružaoce javnih usluga (usluge od opšteg ekonomskog interesa):
  - Povjeravanje javnih usluga i obaveza jasno definisano
  - Parametri kompenzacije unaprijed utvrđeni
  - Nema pretjerane kompenzacije
  - Tenderski postupak ili troškovi tipičnog preduzeća koje se dobro vodi (najmanji troškovi) uzimaju se u obzir

3. Selektivnost

- Opšte mjere primjenjuju se na sva preduzeća – nema selektivnosti
- Većina slučajeva odnosi se na poreske mjere
- Nema harmonizacije direktnog oporezivanja unutar EU
- Odstupanje od opštih pravila mora se razmatrati na nacionalnom nivou
- Sudska praksa definiše korake analize

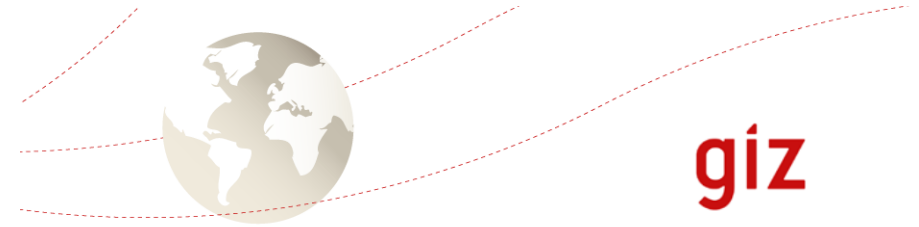
4. Uticaj na konkurenciju i trgovinu

- Potencijalni uticaj je dovoljan
- Opšte pretpostavljeni, nije potrebna stvarna analiza, neposredni i posredni efekti
- Dovoljna mogućnost narušavanja (pretpostavka) na liberalizovanim tržištima široko tumačenje
- Operativna pomoć po definiciji narušava konkurenciju
- Lokalne usluge – geografski ograničeni efekti se rijetko kad prihvataju (Heiser C-172/03)
- Nisu bitna preduzeća koja se bave samo izvozom (utakmica na izvoznom tržištu, C-494/06 P Italija protiv Komisije)
- Uz pomoć korisnik može biti jači u drugim segmentima (italijanski pružaoci lokalnih javnih usluga – ACEA T-297/02.)

Sistem izuzetaka

- Horizontalna i sektorska pravila
- Zasnovano na „testu balansiranja” ili zajedničkim načelima procjene nakon SAM: pozitivni i negativni efekti pomoći
- EU okvir pretočen u crnogorsko zakonodavstvo
- Nakon pristupanja EU – EU propisi se primjenjuju direktno i Evropska komisija ima jedina kompetenciju da odlučuje o usklađenosti

Modernizacija državne pomoći (SAM)

Evropska komisija revidira sva glavna pravila od 2012. godine naovamo

Očekuje se da će proces modernizacije državne pomoći biti okončan do 1. jula 2014. godine

Evropska komisija je objavila nacrt obavještenja konceptu pomoći

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/index_en.html

Pomaže nacionalnim akterima prikupljanjem najvažnijih presuda sudova EU

Nacionalni okvir

Nacionalni zakonski akti:

- Zakon o kontroli državne pomoći – opšte definicije i institucionalni okvir
- Uredba o detaljnim kriterijumima, uslovima i načinu odobravanja državne pomoći– intenzitet pomoći, prihvatljivi troškovi, itd.
- Uredba o načinu i postupku dostavljanja prijave o državnoj pomoći
- Uredba o načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći
- Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o odobrenoj državnoj pomoći